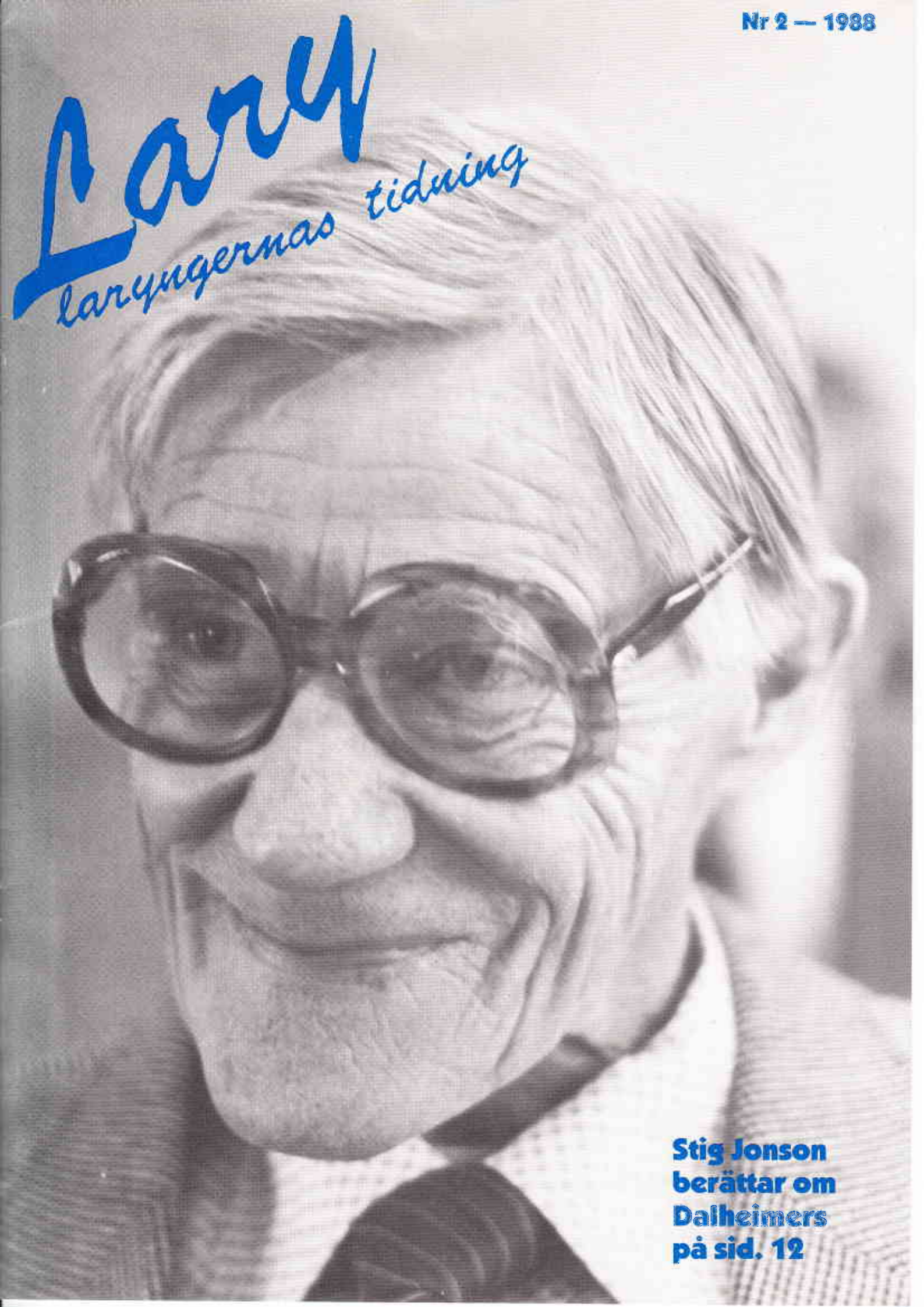

Lary

Laryngernas tidning

**Stig Jonson
berättar om
Dalheimers
på sid. 12**

Laryngförbundets kansli

Kanslichef: Elise Lindqvist
 Box 360 33, 100 71 Stockholm. Besöksadress: Reimersholmsg. 9.
 Tel 08-58 58 07, 58 58 09,
 Texttelefon och Konsulentsekreterare 08-668 48 30,
 måndag—fredag 08.00—12.00, 13.00—15.00.
 Övriga tider autom. telefonsvarare. Postgiro: 85 17 54-2.

Förbundets kontakter:

Kanslichef: Elise Lindqvist
 Förbundsordförande: Elof Bystedt, Tors väg 6,
 140 20 Norsborg. Tel 0753-717 88.
 V. ordförande: Sixten Thudin, Ervallakroken 27,
 124 43 Bandhagen. Tel 08-86 75 42.
 Kassaförvaltare: Bo Persson, Övre Hantverksgatan 20 A,
 831 36 Östersund. Tel 063-12 30 41.

Lokalföreningarnas kontakter

Gävle: Siv Baglien, Industrivägen 5, 820 20 Ljusne, Tel 0270-686 32
 Göteborg: Eric Hermansson, Gitarreg. 1, 421 41 Västra Frölunda,
 Tel 031-47 87 63
 Halmstad: Bertil Andersson, Strandgatan 2, 302 46 Halmstad,
 Tel 035-12 28 13
 Linköping: Ann-Britt Eriksson, Fogdevägen 3, 612 00 Finspång,
 Tel 0122-146 53
 Lund: Torsten Boo, Långarödsvägen 78 B, 263 00 Höganäs,
 Tel 042-426 23
 Stockholm: Rikard Pedersen, Pastellvägen 30, 122 30 Enskede, Tel 08-49 42 42
 Uppsala: Sven Eriksson, Ekbacken, Löt, 740 11 Länna, Tel 0174-220 84
 Västerås: Anna-Greta Andersson, Tryffelvägen 16, 725 41 Västerås,
 Tel 021-525 23
 Växjö: Disa Gustafsson, Villagatan 4, 340 26 Moheda, Tel 0472-704 12
 Örebro: Bertil Lindström, Ekeberg, 716 16 Fjugesta, Tel 019-914 40

**Omslagsbilden:
Stig Jonson.**

**Sista manusdag för nästa nr
är 1 sept.**

Ur innehållet:

- 3 Cancerkrig i DN
- 4 Logoped o. kroppsspråk
- 5 Hjälpmedelsspalt
- 6 Kanslispart, Pia
- 7-10 Stadgar
 - Ta loss uppslaget får du ett häfte!
- 11 Uppsala taltjänst
- 12 Dalheimers hus
- 13 Nya grupper med i L.
- 14 Outgrundliga postens vägar

Lary, årgång 16, nr 2
 Ansvarig utgivare och redaktör:
 Rolf Fischer
 Utgiven av
 LARYNGFÖRBUNDET
 Tryckt hos
 Enskede Offset
 Redigering:
 Stockholmskonsult

Ny trådlös talförstärkare

För dig som har problem med svag röst har Sennheiser utvecklat en talförstärkare som består av en liten sändare med mikrofon och en högtalare.

Din röst tas upp av sändarens mikrofon och ljudet överförs trådlöst till mottagaren som du ställt på lämplig plats. Mottagaren har förstärkare och högtalare som gör din röst tydlig och lätt att uppfatta.

Både sändaren och mottagaren är så små och lätta att du utan besvär tar dem med dig överallt. De drivs med laddningsbara batterier och kan användas både inne och ute.

Talförstärkare
EKF 1011

Sändare

 SENNHEISER AB

Box 22035, 104 22 Stockholm. Tel 08-54 15 50.

Lary

Cancervårdens verkliga kris är inte bristen på resurser, gånger fler dör till följd av tobaksrökning jämfört med h och strålning. Man skulle uppnå bättre resultat i kampen rökavvänjningsprogram än med mer cancervård, skriver Edgar Borgenhammar i Dagens Nyheter.

'I går blodiglar, i dag strålkanoner'

Kampen mot cancer vinner man inte med hjälp av fler strålkanoner, skriver Edgar Borgenhammar.

"Befängda slutsatser"

Ingen har hävdad att man vinner kampen mot cancer med hjälp av fler strålkanoner. Den kampen kan man endast vinna med ökade insatser för cancerforskning och preventiva åtgärder mot kända cancerrisker. Läkarna måste emellertid fortsätta att på bästa sätt ta hand om dem som ändå blir sjuka. Vill Borgenhammar låta trafikoffren förlösa i dikesrenarna för att i stället diskutera förbättrad trafiksäkerhet? undrar Mikael Eriksson, läkare vid onkologiska kliniken i Umeå, i en replik.

"Cancer inte självförvållad"

Det är fel att utnämna cancer till en självförvållad sjukdom, skriver Jerzy Einhorn.

Cancerexperternas krig – med eller utan strålkanoner?

I april utbröt det – cancerexperternas väldiga spalkrig i Dagens Nyheter. De stridande var generaler och fältherrar. Det vill

säga: Professorer och jämställda. En strid utan folk, men i stället som forna tornerspel inför en häpen publik.

Striden inleddes av professor Jerzy Einhorn som i tidningen Vi, i samma veva utnämns till påve. Som om det inte skulle räcka att vara en världslig härförare.

Det var som bekant Jerzy Einhorn som fick igång en rejäl debatt om svensk sjukvård, då han förde ut sitt budskap:

— Sluta hyckla. Antingen skall vi se till att ALLA får den vård de behöver. Eller också skall vi erkänna att vi inte har råd!

Det var med en artikel om just sjukvårdens kris kriget började i Dagens Nyheter. Einhorn skrev sammanfattningsvis (under rubriken 'Personalen gråter varje fredag').

Specialistvård trängd

— Vi kan inte rationalisera mera

utan att det snabbt sänker vårdens kvalitet. De oprioriterade sektorerna av sjukvården befinner sig redan i djup kris. Den specialiserade vården av de svårast sjuka och omsorgen om de döende blir trängda från alla håll, och den pågående debatten serverar bara föräldrade recept.

Nej då, så är det inte alls, hävdade nästa professor — Edgar Borgenhammar från Göteborg.

Dåliga resultat

— Kampen mot cancer vinner man inte med fler strålkanoner. Cancervårdens verkliga kris är inte beroende av bristande resurser. Det är de dåliga resultaten det handlar om. Tio, eller kanske tjugo gånger fler, dör på grund av tobaksrökning än det antal som botas med kemoterapi och strålning.

— I går gällde blodiglar, i dag strålkanoner säger Borgenhammar i sin artikelrubrik.

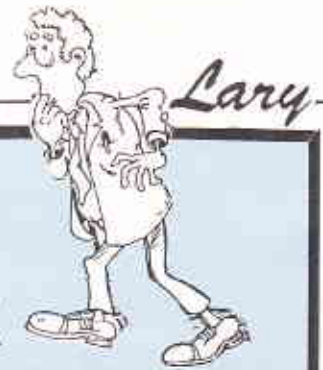
— En tredjedel av all cancer har samband med rökning och man skulle uppnå bättre resultat i kampen mot cancer med rökavvänjning än man kan uppnå med cancervård!

— Om strålbehandling vore ett läkemedel som skulle ha börjat provas i dag är det inte troligt att någon etisk kommitté eller socialstyrelse skulle ha godkänt metoden för testning.

Striden vinn i politiken

— Det är i politiken och i opinionsbildningen för en sundare livsföring som kampen mot cancer kan vinnas, inte under cancerdoktorernas strålkanoner.

Forts. sid. 14

Logopeder lyssnar till kroppens språk

Kroppen talar ett ärligare och tydligare språk än munnen. Osanningar som kommer över läpparna avslöjas lätt av ögonen eller kroppshållningen, och orden är i själva verket en mycket liten del av kommunikationen människor emellan.

— Jag har lärt mig att titta på hela kroppen och tenderar att fästa större vikt vid den icke-verbala kommunikationen. Du kan säga vad du vill men inte dirigera känslouttrycken, säger Håkan Eriksson, logoped på Ulleråkers sjukhus i Uppsala i en intervju.

Kroppshållningen

Han har också lett universitetskurser i icke-verbala kommunikation, och de kunskaperna drar han nytta av i sitt nuvarande arbete där han gör utredningar på patienter med olika typer av hjärnskador. Han arbetar bland annat med afatiker som måste ta till andra kanaler än talet att förmedla sig genom.

— Men afatiker är inte så skickliga på att använda gester som man kunde hoppas. Det verkar som om även den förmågan drabbas.

Kroppshållningen speglar sinnestillståndet. Även om inte klädseln avslöjade dem så skulle det vara lätt i korridoren skilja patienten från läkaren på den planlösa respektive målmedvetna gången. Hopplösheten hos en hospitaliserad kroniker på mentalsjukhus kan avläsas i den hoppsjunkna kroppshållningen. Skjuter du upp axlarna, tar spjårn med armbågarna längst in på armstöden och tvinnar ihop benen under stolen så ropar du ut att du är rädd och nervös även om munnen inte yttrat ett ord.

— En patient kan låta avspänd och säga att han är lugn, men den faktiska sinnestämningen kan till exempel läcka ut i fötterna som hela tiden är i rörelse, säger Håkan Eriksson.

Intresserade pupiller

Klädseln ingår också i den icke-verbala kommunikationen. De flesta av oss klär sig konsekvent i en viss stil efter den gruppstillhörighet vi eftersträvar, och kläderna ger signaler till omgivningen om vilka vi är. På sjukhus avskalkas människor sitt vanliga yttre vilket medför att de kanske bemöts annorlunda än i samhället utanför.

Vi uppfattar de icke-verbala meddelandena instinktivt utan att kunna peka på vad

det är vi egentligen reagerar på. Försökspersoner har fått titta på två olika bilder av en person, och alla föredrog samma version utan att kunna förklara varför. Skillnaden bestod i att på den utvalda bilden hade flickan vidgade pupiller, som är ett tecken på intresse och attraktion. Flickan som med små sammandragna pupiller säger sig vara intresserad av pojkens uppvaktning är inte särskilt trovärdig.

Inom näringslivet har kroppsspråket fått en ökande uppmärksamhet. Företagen skickar sina säljarlöften på dyra kurser för att de ska lära sig tolka sina förhandlingspartners kroppssignaler, som varierar i olika länder, och därigenom nå större framgång i affärerna.

Socialt inlärd

Pupillerna hör till de kroppsliga yttringar som står utanför viljans kontroll, liksom rodnad, svettning och darrningar. Men en stor del av det icke-verbala språket är socialt inlärd beteenden som skriftar mellan olika kulturer.

Ögonkontakt oartig

Beröring är en viktig del i kontakten med patienter på långvården men det gäller att ge akt på att man inte överträder deras gränser. Alla gamla behöver ej uppskatta att bli omklappade.

För oss är blickkontakt med den man pratar med naturlig, medan det i andra kulturer är oartig att titta varandra i ögonen.

Vissa kroppsuttryck är universella, till exempel försvarssignaler som att knyta näven eller lägga armarna i kors. Ungdomar är tydligare i sitt kroppsspråk än vuxna som blir allt mer försiktiga med att visa känslor ju fler törnar de går på.

Motsatta känslouttryck

Den normala intuitionen för kroppsliga signaler som vi alla har blir otillräcklig när det gäller att förstå och bemöta patienter med hjärnskador, som kan påverka den ickeverbala kommunikationsförmågan.

— Personalen känner i regel inte till de affektiva störningar som hjärnskadade kan drabbas av, säger Håkan Eriksson

och tycker att neuropsykologin är ett oförsvarligt försummat område.

Beroende på var i hjärnan skadan sitter kan känslouttrycken förändras och ibland bli helt motsatta de verkliga känslorna. En patient som efter ett slaganfall fått en skada i höger hjärnhalva kan te sig uppskruvad och upprymd trots sin allvarliga sjukdom.

— När frontalloberna drabbas kan patienterna uppträda som känslolösa robotar, och vid vissa skador kan de bli labila och skratta eller gråta utan anledning.

(Källa: Vårdfacket)

Vi fick många att fimpa, tror vi...

Logopederna i Västmanland anordnade logopedernas dag på Stadsbiblioteket i Västerås den 26 mars.

Vi VSOF/RLE fick en bra utställningsplats och syntes bra tack vare RLE:s utställningstavla och broschyrer. Dessutom fick besökarna lyssna på "struportalsbandet", som vi också fått låna från RLE. Många besökare hade aldrig haft kontakt med laryngektomerade varför de blev lite "skakade".

Våra medlemmar fick många frågor efter samtalet varför många beslöt sig för att gå hem och kasta sina cigaretter.

Kanske gjorde vår utställning nytta.

Vi visade upp talförstärkaren MMT-1, som vi tycker är utmärkt. Vi är övertygade om att vi genom deltagande på dylika sammankomster ger goda upplysningar om och omkring detta handikapp. Det behövs.

Anna-Greta Andersson, Västerås.

RÄTTELSE

I en artikelingress i förra numret av Lary fick Karolinska Institutet äran av ett seminarium i Göteborg som behandlade frågan om larynxcancer. Som framgick i själva artikeln var det Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg som avsågs. Rätt ska vara rätt!

Lary

10 miljoner för fritiden

Statens handikappråd (SHR) har fått 10 miljoner kronor ur allmänna arvsfonden för försöksverksamhet för handikappades fritid och rekreation.

Syftet är att skapa förnyelse, som på ett avgörande sätt ökar handikappades delaktighet i fritids- och rekreationsverksamhet. Arbetet ska ske i projekt och som försök med klar målinriktning. SHR avser att fördela pengarna under åren 1988 och 1989.

Årsmöte i Uppsala

Uppsala lokalförening hade årsmöte den 27/2 1988.

Ordförande Svea Östh öppnade mötet och hälsade medlemmarna välkomna. Att leda förhandlingarna valdes Svea Östh med Gunilla Beling som sekreterare.

Mötet gick snabbt igenom dagordningen. Verksamhetsberättelsen och ekonomisk redovisning godkändes. Styrelsen fick full ansvarsfrihet för sitt fögderi och valen till styrelsen fick följande resultat:

Svea Östh ordförande och kassör, Gunilla Beling sekreterare, vice ordförande Sven Eriksson, siffergranskare Emy Ahlström.

Som suppleanter Erik Eriksson, Enköping, Majny Eriksson, Lännaholm. Studiedare Svea Östh.

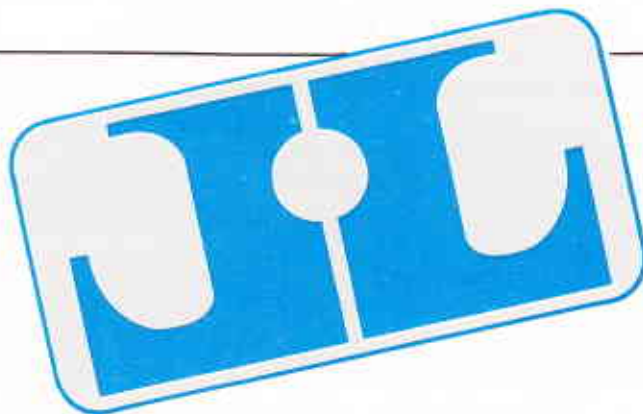
Efter årsmötesförhandlingarna var det dukade långbord med "landgång" öl, läsk och kaffe som väntade. Efter en trevlig samvaro avslutades mötet, och ordförande tackade för visat intresse.

Några glimtar från Uppsala-föreningens verksamhet under våren:

Bland annat har studiecirkel som föreningen startade tillsammans med Uppsala ABF i januari avslutats hos Sven och Majny Eriksson, Lännaholm. En endagskurs har genomförts på Foneatrin Uppsala Akademiska Sjukhus med Gunilla Beling logoped, som kursledare.

Föreningens första sammanträde på det nya verksamhetsåret ägde rum den 8 juni, därefter gör vi ett uppehåll till hösten, för att med nya krafter återupptaga vår föreningsverksamhet.

Svea Östh

RLE har inte bara bytt namn — till Laryngförbundet. Nu verkar det också som om man håller på att få en ny symbol (logotype). Du kan se den återgiven här.

En logotype bör helst ha ett visst symbolinnehåll, även om det numera tycks göras allt fler undantag från den tanken.

Laryngförbundets logotype består som synes av ett versalt L, men L:et återges också i spegelbild. Detta skall symbolisera Laryngförbundets centrala uppgift, att

spegla medlemmarnas — laryngernas — intressen, behov och krav. Mellan de två L:en återfinns ett symboliskt återgivet stoma.

Logtypens färger är blått för L:en och den omgivande smala och hörnrundade ramen samt silver för den övriga ytan innanför denna ram.

Logotypen används för närvarande på förbundets kuvert och brevpapper, liksom på en del annat material.

Hjälpmedelspalt

Det är med stor glädje jag skriver om nya hjälpmedel inom handikappområdet.

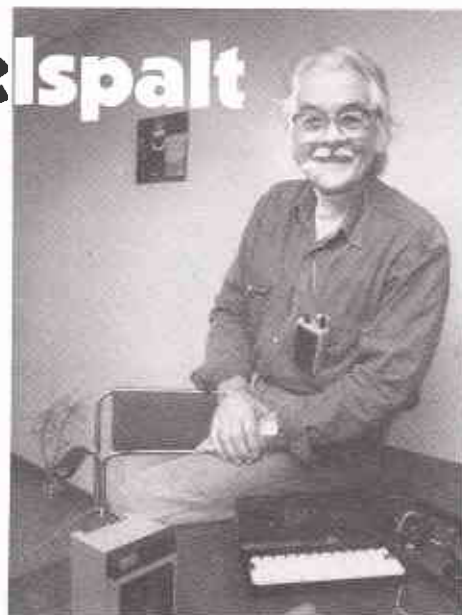
Ett hjälpmedel som jag, och många, många andra, önskat oss och drömt om i många år, tycks nu äntligen bli verklighet. Det nya hjälpmedlet kommer från USA och heter Zygo Parrot (papegoja). Så om vi i fortsättningen talar om papegojan, så vet alla vad det handlar om.

Papegojan programmeras med hjälp av någons röst och man kan tala in upp till 16 olika meddelanden, fraser, ord etc. Talet är uppbyggt med digitalt ljud och det innebär att det låter exakt lika som det som programmerats in. Batterierna räcker för nio timmars kontinuerlig drift, vilket motsvarar 2—6 veckors normal användning. Uppladdning: 8 timmar.

Övriga data: Storlek 133 × 102 × 38 mm. Vikt 370 gr.

Papegojan är ett av Handikappinstitutet godkänt hjälpmedel, men det är så nytt att några leveranser inte kan ske förrän i mitten av september. Generalagent är GEWA.

En annan nyhet är en talförstärkare, även den från USA. Genom ett sam-

arbete mellan Gibek Respirations man i USA har det, då det här skrivs, ännu bara kommit broschyrer om produkten. På papperet verkar det som om talförstärkaren höll en god kvalitet. Framåt höstkanten skall vi ha provexemplar här för test.

Till sist: Stom-Vent's segertåg hos oss larynger låter vänta på sig. Jag får hoppas att allt fler kommer på bättre tankar — både för egen skull och för de anhörigas skull. Så därför, redan i dag, börja litet vackert att vänja dig vid Stom-Vent.

Ha en riktigt skön sommar!

Elof

Kanslispalten

Vid HCKs representantskap beslutades det att ta fram dokument om hälso- och sjukvårdsfrågor.

Syftet med att ta fram materialet är att se hur de olika landstingen lever upp till hälso- och sjukvårdslagen (HSL:s) målsättning.

Förbundet har sänt ut frågeformuläret till regionföreningarna för att få in deras synpunkter.

Några axplock ur formuläret:

§ 2 Vård på lika villkor

”Målet för hälso- och sjukvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen.”

I förarbetena påpekas särskilt att sådana förhållanden som ålder, kön, förmåga att ta initiativ, utbildning, betalningsförmåga, nationalitet, kulturella olikheter, sjukdomens varaktighet inte får påverka möjligheten till vård. Inte heller eventuella väntetider får påverkas av sådana förhållanden. Samhället måste ha skyldighet att se till att – inom ramen för tillgängliga resurser och kunskaper – vård erbjuds åt alla vårdbehövande. Därvid är det särskilt angeläget för samhället att värna om grupper som är särskilt utsatta, t ex äldre och handikappade.

§ 2 a God vård

”Hälso- och sjukvården skall bedrivas så att den uppfyller kraven på en god vård. Detta innebär att den skall särskilt

- 1 vara av god kvalitet och tillgodose patientens behov av trygghet i vården och behandlingen
- 2 vara lätt tillgänglig
- 3 bygga på respekt för patientens självbestämmande och integritet
- 4 främja goda kontakter mellan patienten och hälso- och sjukvårdspersonalen.

Vården och behandlingen skall så långt det är möjligt utformas och genomföras i samråd med patienten.

Patienten skall ges upplysningar om sitt hälsotillstånd och om de behandlingsmetoder som står till buds. Om upplysningar inte kan lämnas till patienten skall de i stället lämnas till en

nära anhörig till honom. Upplysningar får dock inte lämnas i den mån hinder mot detta finns i sekretesslagen.

Nedanstående paragrafer kommer jag att skriva om i kommande nr av LARY:

- § 2 b Förebyggande vård
- § 4 Vård i annat landsting
- § 7 Behovsbaserad planering
- § 8 Samverkan

Jag är övertygad om att alla LARY-läsare förstår att HSL:s är en viktig lag att vi alla måste hjälpas åt få landstingen att leva upp till hälso- och sjukvårdslagens (HSL:s) målsättning.

Har Du erfarenheter eller synpunkter på vården hör gärna av dig, (Laryngförbundets adress och telefon – se sidan två)

Jag önskar alla LARYs läsaren en Skön och avkopplande sommar
Elsie Lindqvist

Detta är Pia Pries:

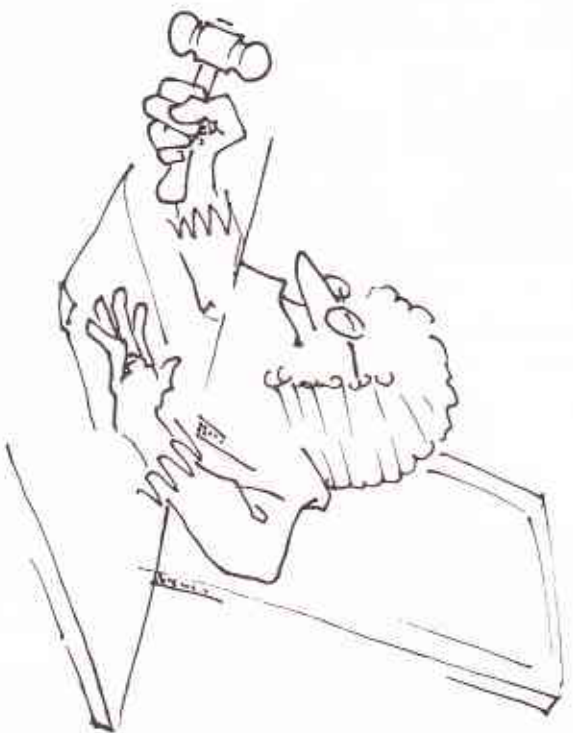
Jag blev ombedd att lämna en kort presentation utav mig själv och upptäckte att det var betydligt svårare än jag trodde. Fr.o.m den 5 april arbetar jag alltså med projekt/konsulentverksamhet, och hoppas att kunna få vara kvar i två år.

Under mitt tidigare yrkesverksamma liv har jag, under många år, varit inom sjukvården och har då lyckats få prova på i stort sett alla specialiteter och inriktningar.

För min egen skull har jag på kvällstid gått maskinskrivningskurs och datakurs. Jag hoppas att det skall bli en lärorik och givande tid, både för mig och förbundet. Jag vill dessutom passa på att tacka alla som på ett sådant hjärtligt sätt hälsat mig välkommen.

*Pia Pries,
konsulent-
sekreterare*

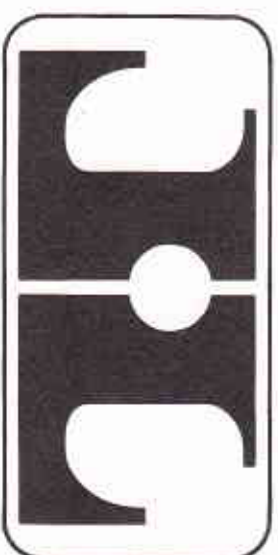
KANSLI

Tel 08-58 58 07, 58 58 09, texttelefon 68 49 30,

§

STADGAR
för

LARYNGFÖRBUNDET

Nu är Medela Medical talförstärkare MMT-1 godkänd av Handikappinstitutet

- Mycket god ljudkvalitet som får rösten att låta naturlig
- Mikrofon för festsättning på glasögon
- Fungerar utmärkt under bilkörning
- Kan användas i kombination med en röstgenerator
- Extra högtalare kan anslutas för att få en högre ljudvolym

medela
medical

Medela Medical AB
Box 4030 18204 Enebyberg
08-758 11 25

STADGAR FÖR LARYNGFÖRBUNDET (RLE).

§ 1. Förbundets mål.

Laryngförbundet (RLE) är en partipolitiskt och religiöst obunden organisation som organiserar laryngektomerade i landet.

Förbundet har till ändamål att genom kontakter med myndigheter, beslutsfattare och andra förbättra levnadsvillkoren för laryngektomerade.

§ 2. Förbundets organisation och medlemskap m. m.

Förbundets organisation är:

Kongress
Representantskapsmöten
Styrelse
Arbetsutskott
Revisorer

Förbundet består av aktiva och stödjande medlemmar.

För att vinna inträde som aktiv medlem fordras att vara laryngektomerad, hemilaryngektomerad, glossektomerad.

Stödjande kan de bli som hyser intresse för förbundets verksamhet. Aktiv eller stödjande kan den bli som erlagger av kongressen fastställd årsavgift.

För förbundets arbete lokalt och regionalt bildar förbundet lokala och regionala föreningar. Dessa verkar självständigt i sina geografiska områden i enlighet med dessa stadgar.

§ 3. Kongress.

mom 1.

Kongressen är förbundets högsta beslutande organ.

Ordinarie kongress hålls vart 3:e år före juni månads utgång på tid och plats som styrelsen bestämmer.

Extra kongress inkallas för behandling av särskilda frågor om så begär. Extra kongress skall hållas senast 3 månader efter beslut häröf. Andra frågor än de som föranlett extra kongress får ej behandlas.

Kongressen består av 2 stycken ombud från varje förening plus 1 stycken för varje 15-tal medlemmar.

Antalet maximeras till 5 stycken per förening.

(Antalet ombud skall baseras på det totala medlemsantalet).

Styrelsens ledamöter är ej ombud.

Styrelsen skall före november månads utgång året före kongressen meddela föreningarna antalet berättigade ombud.

Föreningarna skall senast 30 dagar före kongressen meddela vilka som utsetts till ombud.

POLYCOM

Hjälmedlet som "talar" för sig själv

POLYCOM är den nya kommunikatorn för talhandikappade och rörelsehindrade. Med POLYCOM kan Du skriva och lagra dina brev och meddelanden. Du kan snabbt få fram fraser och frekventa ord med bara två tangenttryckningar. Du kan ansluta skrivare för snygga utskrifter.

Du kan ansluta VoxBox talsyntes så att Du kan prata, och för den som är synsvag finns anslutning för TV-skärm med förstörd text.

POLYCOM är godkänd som fri texttelefon och kan bl a användas för databaskommunikation.

Mångsidigt, eller hur?

Kontakta oss för demonstration!

Gewa Rehabteknik AB

Box 92, 191 22 SOLLENTUNA
Telefon 08-92 01 25
Texttelefon 08-96 99 55

Norge
GEWA Rehabteknikk AS
Boks 102
1458 Fjellstrand

Danmark
ES-Rehatec
Box 132
2970 Hörsholm

Finland
DAVOX OY
Naulakalliontie 4B
00970 Helsingfors

mom 2.

Motioner - Förslag.

Kongressen behandlar av styrelsen eller representantskapet väckta förslag. Därutöver äger medlem rätt att genom motion väcka förslag.

Motion skall åtföljas av lokal- och regionalföreningens yttrande över densamma.

Motioner och förslag skall vara styrelsen tillhanda senast den 31/12 året före kongressen.

mom 3.

Ordinarie kongress skall på sin dagordning uppta:

- Fråga om kallelse skett i behörig ordning.
- Godkännande av ombudsforteckning.
- Val av kongressfunktionärer.
- Fastställande av dagordning
- Behandling av verksamhetsberättelse och revisionsberättelse.
- Beslut om ansvarsfrihet
- Val av förbundsordförande
- Val av ledamöter och suppleanter i styrelsen.
- Val av revisorer och ersättare varav 1 ordinarie och 1 ersättare skall vara auktoriserad.
- Val av valberedning.
- Fastställande av verksamhetsinriktning och rambudget.
- Behandling av styrelsen eller representantskapet väckta förslag och stadgeenligt inkomna motioner.
- Fastställande av årsavgiften.

mom 4.

För alla beslut samt val val gäller enkel majoritet.

Vid lika röstetal gäller den mening som biträdades av på kongressen vid tillfället tjänstgörande ordförande. Utom vid val då lotten avgör.

Val skall ske slutet om någon så begär.

Varje ombud äger en röst. Ledamot av styrelsen eller dennes ersättare äger inte röst rätt men äger yttrande och förslagsrätt. Röstning med fullmakt är ej tillåten.

§ 4. Representantskapet.

Representantskapet är mellan kongresserna förbundets högsta beslutande organ.

Representantskapet sammanträder på styrelsens kallelse minst 2 gånger per år. Representantskapet består av 2 ombud från varje förening. Vid representantskaps sammanträdena har styrelsens ledamöter och ersättare närvaro-, yttrande- och förslagsrätt men ej röst rätt.

Representantskapet har att årligen fastställa arbetsplan och rambudget.

Efter granskning av verksamhetsberättelsen och revisionsberättelsen beslutar representantskapet om till eller avstyrkande av ansvarfrihet för den tid redogörelsen omfattar. Representantskapet äger att efter förslag från den av kongressen utsedda valberedningen företaga kompletteringsval. Kallelse till representantskapet utfärdas av styrelsen minst 2 månader före sammanträdet. För beslut i representantskapet gäller i tillämpliga delar vad som stadgar för kongressen.

§ 5. Styrelse och Arbetsutskott.

Styrelsen har mandat in till nästa kongress och består utöver förbundets ordförande av 4 ledamöter och 2 suppleanter. Styrelsen utser AU och fastställer arbetsordning och mandattid för densamma. Styrelsen är beslutande då mer än hälften av dessa ledamöter eller ersättare är närvarande.

Styrelsen utser inom sig: Vice ordförande
Kassaförvaltare
Studieansvarig
Sekreterare

Styrelsen sammanträder minst 6 gånger per år. Vid styrelsesammanträdena förs protokoll som senast 1 månad efter mötet tillsländes föreningarna för kännedom. Styrelsen beslutar efter den av representantskapet angivna ramen om budget för verksamheten. Styrelsen utser firmatecknare.

§ 6. Kansli.

Kansliet ledes av kanslichef som tillika ansvarig föredragande i styrelsen och arbetsutskott.

§ 7. Valberedning.

Valberedningen skall bestå av 3 ledamöter med ersättare. Nomineringstid delges på representantskapsmötet som föregår kongressens tillkännagivande.

§ 8. Räkenskapsår.

Förbundets räkenskaper förs per kalenderår och skall jämte bokslut genom kassaförvaltarens försorg tillställas revisorerna för granskning minst 2 månader före kongressen.

§ 9. Revision.

Revisorerna emottar för revision erforderliga handlingar och ger berättelse över revision inom 30 dagar.

§ 10. Stadgeändring.

Ändring av dessa stadgar beslutas av ordinarie kongress varvid erfordras 2/3 majoritet. Ändringsförslag tillställas styrelsen senast den 31 december året före kongress.

§ 11. Förbundets upplösning.

För upplösning av förbundet erfordras samstämmiga beslut av två på varandra följande kongresser, varav en ordinarie. Vid upplösningen skall förbundets tillgångar och fonder överlämnas till HCK.

Stadgarna antagna på RLE:s 1:a Kongress den 18 mars 1988.

UPPSALA TALTJÄNST "det bästa som hänt"

I Uppsala har man startat ett projekt för människor med tal-, röst och språksvårigheter.

Det är Handikappinstitutet som är huvudman för den treåriga försöksverksamheten som drivs med medel från Allmänna Arvsfonden. Projektledarna är entusiastiska inför sin uppgift, men också de som kommer i kontakt med verksamheten och får stöd av den ser det hela mycket positivt.

Ett exempel är Janne Palmberg, cp-skadad med talsvårigheter. I Uppsala Nya Tidning berättar han:

— Taltjänst är det bästa som man har kommit på på väldigt länge. De som arbetar med projekt Taltjänst kan tolka vad jag säger. De kan skapa kontakt mellan mig och t ex myndigheter av olika slag.

Han fick för egen del reda på att projektet var igång våren 1986 och blev genast intresserad och tycker nu, när han har fått ta del av Taltjänst, att denna verksamhet borde finnas för alltid i alla landsting.

Journalist

— Jag har, förutom hjälp med tal-tolkning, fått en polycom via Taltjänst. Polycom är en kommunikationsdator, som jag använder i mitt journalistiska arbete.

Janne Palmberg praktiserar som journalist på landstinget.

Förutom sin kommunikationsdator har Janne Palmberg en texttelefon som gör att han kan föra skrivna samtal i telefon. Dessa tekniska hjälpmedel har han stor nytta av, men tycker ändå att han behöver Taltjänsts service.

— Just sådana personer som har min typ av talskada och även andra grupper som är talskadade har stor användning av Taltjänst.

Personligt hjälpmedel

— Taltjänst skall ses som ett personligt hjälpmedel för den som har

kommunikationshinder. Vi skall t ex hjälpa till med besök på sjukhus, hos myndigheter och i föreningar, säger Inga Svanfeldt, logoped och med i projektet.

— De grupper av talskadade som vi vänder oss till är afatiker, laryngektomerade, stammare, CP-skadade, trafikskadade, personer med neurologiska sjukdomar och personer med organiska skador, t ex gomspalt- eller stämbandsförlamning, säger Inga Svanfeldt till UNT.

— Meningen är alltså att alla landets landsting så småningom skall kunna erbjuda någon form av taltjänst, men först ville vi genomföra det här försöket för att praktiskt ta reda på hur människor med talsvårigheter bäst kan bli hjälpta.

Dags förverkliga handlingsprogram

I Sollentuna genomfördes för en tid sedan en utfrågning av politiker från olika politiska partier.

Det handlingsprogram i handikappfrågor som riksdagspartierna gemensamt utarbetade under FN:s Internationella Handikappår 1981, stod i centrum under utfrågningen.

Programmet, som är ett långt syftande handlingsprogram, är ännu inte på långa vägar förverkligat.

Efter utfrågningen enades partirepresentanterna om följande gemensamma summering och uttalande:

Vi har idag företrätt våra partier vid en utfrågning som Handikappförbundens Centralkommitté anordnat. Med anledning av diskussionerna vid utfrågningen vill vi härmed gemensamt uttala följande:

- Vi är eniga om den stora betydelse handlingsprogrammet i handikappfrågor innehar.
- Vi uppmanar till aktiva insatser inom samhället, från myndigheter

Kost och handikapp

Vilka handikappgrupper behöver särskild kost? Vilka kostnader medför detta? Hur ersätter samhället dem?

Detta är några av de frågor som diskuteras vid statens handikappråds konferens om kostfrågor.

Nu föreligger en konferensrapport som kan vara av intresse för en vidare krets.

Enstaka exemplar av rapporten kan erhållas utan kostnad från Statens handikappråd, Box 7779, 103 96 Stockholm. Tel 08-23 13 05.

Jubileumsskrift

Handikappinstitutet fyller 20 år och har givit ut en jubileumsskrift: Vision-Verklighet.

Boken har skrivits av Ingrid Wikholm och hon ger inte bara glimtar ur Handikappinstitutets historia utan går ännu längre tillbaka i tiden för att skildra utvecklingen ifråga om hjälpmedel. Intresserade kan beställa boken direkt från Handikappinstitutet, Box 303, 161 26 Bromma till ett pris av 50:—.

och inom våra partier beträffande handikapporganisationernas inflytande i bl a tillämpningen av vissa lagar som utformats som ramlagar.

- Vi är också överens om att landstings- och kommunalpolitiker inom våra partier skall arbeta för att förverkliga handlingsprogrammet

Nils Carlshamre (m), Ulla-Britt Hagström (kds), Margo Invarsson (vpk), Bengt Lindkvist (s), Ralph Salvesen (mp), Peter Öhrn (fp).

Fotnot:

Under utfrågningen representerades (c) av Karin Israelsson, men hon hade lämnat sammankomsten då dokumentet undertecknades, varför hennes underskrift saknas.

Dalheimers hus i donatorernas stad

En liten blänkare från Sveriges största Fekseläge.

Göteborg kallas ju också för donatorernas stad. Det med visst fog.

Hur många i Stockholm och övriga landsorten känner till att vi här, på Sveriges framsida, har en stor förnämlig anläggning för handikappade?

Detta tack vare en man som tjänat mycket pengar, det var inte fult på den tiden, och som kände för oss.

Det var godsägaren och köpmannen Fritz Potens Dalheimer som 1922 donerade 1,4 milj. kr. Pengarna skulle stå orörda i 40 år för att sedan användas till ett hus, speciellt för handikappade. Först år 74 blev stadens skäfer färdiga att uppföra detta hus. Det fick namnet Dalheimers Hus och ligger vid Slottskogsgatan 12.

Det är en imponerande anläggning med en huvudbyggnad på 8 våningar. På de tre översta våningarna finns ett hotell med ett femtontal rum. Här kan handikappade boka in sig för en tids avkoppling och miljöbyte. Sköterskor och vårdpersonal finns tillgängliga dygnet runt.

Dalheimers Hus i övrigt innehåller mängder av lokaler för de olika handikapporganisationerna. Här finns t.ex. restaurang, simhall, bastu, solarium, dam- o herrfrisör, bibliotek och mycket annat. Ja, t o m en skjutbana för luftgevärsskytte med internationell standard. Stor samlingsal för fester i kombination med gymnastiksal.

Allt är handikappanpassat med breda självöppnande dörrar och hissar som ger signal vid önskad våning, ljudledande magnetslingor m.m. Allt anpassat för skilda handikapp.

Här finns de olika handikappförbunden representerade med samarbets-

organisationen HCK i spetsen. Närmaste granne är DHR.

Ma o har vi här i Götet en lika unik som förnämlig anläggning, tillkommen för att göra livet lite lättare för människor med skilda handikapp. Detta tack vare en man med kärlek till sina medmänniskor.

Tyvärr har det kommit smolk i bägaren, såtillvida att huset visat sig vara ett fuskbygge. På senare år har många lokaler icke kunnat användas pga fukt och läckande tak. I dag finns inga donatorer längre, vadan våra politiker dragit ärenden, renovering, i långbänk. Nu tycks det klarna, det sägs att 25 milj. anslagits för att Dalheimers Hus skall bli torrt om fötter och huvud.

Vi Larynger har, på grund av lokalbrist i huset, under senare år hållit till i en liten lokal, tvärs över gatan. Den fixades av våra eldsjälur i avd. styrelsen och där träffas vi om onsdagarna.

Får jag till sist lov att korrigeru upp-länningarnas slogan om oss Göteborgare. Det skall heta "Vi från Götet är inte bakom flötet".

Förtrötts ej du lilla hop!

Larynghälsningar! Lev väl!

Stig Jonson

En utvärdering av laryngektomerades talrehabilitering

Examensarbete i logopedi, vårterminen 1987, Lund
Christina Helltoft
Anna-Clara Nordqvist
Eva Wallin
Handledare: Kjerstin Becker

I litteratur från 1960-talet anges att betydligt över hälften av de laryngektomerade lär sig matstrupstal. Senare undersökningar visar däremot på en betydligt mindre del matstrupstalare, under 30%. Från mitten av 1970-talet har strålnings- och operationsprogram fortlöpande ändrats. Det faller sig naturligt att söka orsaken till den försämrade talrehabiliteringen här.

Detta arbete syftar till att undersöka laryngektomerades talrehabilitering i förhållande till strålnings- och operationsprogram. Även andra faktorer med betydelse för talrehabiliteringen har beaktats.

I undersökningen ingår samtliga patienter från Södra sjukvårdsregionen som laryngektomerats åren 1980–1985 (60 st).

I vår undersökning har vi funnit att:

- yngre patienter har bättre förutsättningar att lära sig matstrupstal
- ett större ingrepp försämrar möjligheterna till inläring av matstrupstal
- postoperativ strålbehandling har negativ inverkan på talrehabiliteringen
- motivationen spelar stor roll för inläring av matstrupstal

Eftersom man i dag i större utsträckning använder strålterapi och utför större kirurgiska ingrepp, hade vi förväntat oss en fortsatt nedgång av andelen matstrupstalare. I vårt material kan vi däremot notera en ökning: 43% kommunicerar med matstrupstal. 40% med Servox och 17% på annat sätt.

Någon förklaring till uppgången har vi inte funnit i vår studie.

(Källa: Vårdfacket)

Här är Larys redaktionskommitté

Lary har begåvats med en redaktionskommitté som består av tre personer, nämligen Rolf Angarth och Sixten Thudin (båda Stockholm) samt Stig Jonson, Göteborg (bild, se omslaget).

Bilden på Sixten Thudin är tagen på Laryngförbundets kongress. Snett bakom Thudin skymtar förbundets auktoriserade revisor. Infälld på kongressbilden: Rolf Angarth.

Nya grupper till Laryngförbundet!

Efter det att vår kongress har tagit nya stadgar (se inlaga i detta nummer av Lary) ingår hemilaryngektomerade och munhålecanceropererade i vårt förbund under det gemensamma namnet glossektomerade.

Första träffen med representanter för den nya gruppen genomfördes några få dagar efter kongressen, då vi bekantade oss med varandra och diskuterade vad som kan göras för de nya grupperna.

Med de glossektomerade fortsatte samtalen vid en träff på Karolinska Sjukhuset där logopeden Jonas Karling har en grupp på 10–15 glossektomerade som träffas mera regelbundet. Vid träffen deltog även kurator för öron/näsa/hals.

Det blev givande samtal och bland annat överenskoms om att i Logopednytt och Socionomen söka publicera material som informerar alla glossektomerade om deras möjligheter till fullvärdigt medlemskap i Laryngförbundet.

Med hopp om att de nya grupperna skall finna sig väl tillrättat i Laryngförbundet, önskas ni från hela landet hjärtligt välkomna som medlemmar.

Elof

Cancerexperterna forts. fr. sid. 3

Nu dyker Mikael Eriksson, läkare vid onkologiska kliniken i Umeå upp på slagfältet (DN 3 maj).

Han förklarar att Borgenhammar är den svenska sjukvårdens störste provokatör.

— Vill Borgenhammar låta trafikoffren förblöda vid dikeskanterna för att i stället diskutera förbättrad trafiksäkerhet?

— Läkarna måste fortsätta att ta hand om dom som ändå blir sjuka.

Mikael Eriksson anför så att strålbehandlingen i många fall har god effekt: Vad skall man då säga om certumörer som försvinner helt för att aldrig återkomma efter att enbart ha fått strålbehandling? Detta gäller exempelvis ofta för cancer i lymfkörtlar, i huden samt i struphuvudet. Sistnämnda tumörform är ett bra exempel på en cancer där ofta strålbehandling kan ersätta kirurgi med vinsten att organets normala funktion kan bevaras, i detta fall tal-förmågan. Strålbehandling används dessutom ofta i kombination med andra behandlingsformer, och då vanligen med bevisligen bättre resul-

tat än utan strålning.

Knappt var tredje strålas

Jerzy Einhorn kommer tillbaka (DN 8 maj):

— Av alla cancerpatienter i Stockholm får för närvarande knappt var tredje strålterapi! Men säger Einhorn: En rad tumörformer kan botas med enbart strålterapi (till exempel cancer i nässvalget, stämband, munhålan, tonsiller, flera maligna blodsjukdomar bland andra den vanligaste av dessa — Hodgkins lymfom, cancer i livmodershalsen och livmoderkroppen, i slidan, blåscancer med flera). I vissa fall kan ännu bättre resultat uppnås med kombinationsbehandling.

Vid skiljevägen

Till sist sammanfattar Einhorn: Vårt samhälle står vid en skiljeväg. Antingen ska vi fortsätta med en solidarisk samhällsfinansierad hälso- och sjukvård och då bör detta gälla allt och alla: primärvård, långvård, hem-sjukvård, specialiserad sjukvård, psykiatri, förebyggande åtgärder och hälsoundersökningar. Det finns ingen motsättning mellan dessa verksamheter. Alla måste fungera och stödja varandra. Vi måste ta hand om

dem vi kan bota och hjälpa dem som inte kan botas. Eller också vill inte, kan inte eller förmår inte vårt samhälle att leva upp till detta. Då får man inte hyckla. Då får man ta upp detta till en öppen debatt och sedan ärligt medge vilka delar av hälso- och sjukvården vårt samhälle kan sköta solidariskt och vilka våra andra intressegrupper, kanske facket eller i värsta fall vi själva, får ordna om vi vill ha denna trygghet.

Vi vet sedan 20–30 år att tobak framkallar lugncancer, och vi har i stort misslyckats med att tillämpa kunskapen. Vi kommer att misslyckas igen om vi skrämmer, lovar för mycket eller ropar på regeringen. Den och riksdagen kan hjälpa till lite, men den kan inte och ska inte försöka ändra våra levnadsvanor genom påbud och förbud. Man kan kanske uppnå mera genom information utformad på ett förstående och hänsynsfullt sätt.

Därmed lämnar LARY slagfältet, omvärld av krutrök men bärande på en gnagande oro. Vi — fotfolket — som skall hanteras av de krigande experterna, kan vi känna den trygghet vi behöver? En trygghet som kanske också medverkar till ett tillfrisknande?

Outgrundliga äro postens vägar

Vi minns den ljuva tiden, vi minns den som i går . . .
. . . då det fanns ett uttryck som hette: Säkert som ett brev på posten.

Den som använder det uttrycket i dag (finns det någon som gör det förresten?) riskerar att mötas av ystra gapskratt. Men det är faktiskt allvarligt att postens rykte försämrats, eftersom de ligger många och ibland bistra erfarenheter bakom. Fem dagar för ett brev att nå från en stadsdel i Stockholm till en annan är naturligtvis inte acceptabelt. Det har vi råkat ut för. Men än värre då försändelser bara försvinner.

Av speciella skäl finner Lary anledning ta upp en sådan händelse, och har valt att göra det genom att återge ett brev till postverkets dåvarande generaldirektör. Det är Lary obekant

huruvida brevet kommit fram, eftersom det ännu inte besvarats (eller har möjligen svaret kommit bort på vägen?)

Här är brevet som samtidigt är en berättelse om hur viktig dokumentation nu saknas för Laryngförbundet och de nordiska broderorganisationerna:

*Generaldirektör Bertil Zachrisson
Postens huvudkontor
105 00 STOCKHOLM*

Med detta brev vill undertecknad anmäla en försvunnen brevpost av värdefull kongressprotokoll.

Bakgrunden är att i juni 1987 anordnade Riks-föreningen för Laryngectomerade en nordisk

kongress i Skärholmen, Stockholm, varvid undertecknad fungerade som sekreterare vid det mötet. Allt som yttrades vid kongressen spelades in på ljudkassetter för att sedan översättas till skrift. Det översättningsarbetet har jag fått hjälp med av en person bosatt i Kalmar. Vederbörande hade färdigställt översättningen från två kassetter med sammanlagt tre timmars inspelning samt sänt ljudkassetterna jämte det skrivna protokollet till mig under adress Brunnsviks folkhögskola, Ludvika, någon gång före den 15 januari i år. Tyvärr har de aldrig kommit mig tillhanda och på folkhögskolan har man förgäves letat efter försändelsen.

Jag vet inte i vad mån Generaldirektören och Posten kan göra åt saken men både jag själv och riksförbundet känner oss föranlagna att anmäla det hela till Generaldirektören och påtala detta med att värdefull dokumentation försvunnit. De innehöll betydande avsnitt och försvårar sammanställningen i sin helhet.

Stockholm den 25 mars 1988.

Med vänlig hälsning

Jan-Åke Ekholm

FÖC-NYTT

1. Texttelefonförmedling, kompletterande anropsnummer

FÖC har numera ett extra anropsnummer, 020-91 00 10, som är avsett att användas i följande fall:

- vid samtal från telefonautomater av nyare typ samt från anknytningar i kontorsväxlar vilka är spärrade för avgående manuellt expedierade samtal
- vid automatiskt kopplade samtal från utlandet. Då utelämnas den inledande nollan i numret, precis som det gäller för riktnummer

I alla övriga fall skall det vanliga numret, 0010, användas.

Om man ringer till 020-91 00 10 inom Sverige blir det endast en samtalsmarkering. För rikssamtal tillkommer ordinarie avgifter. Om man ringer från utlandet kostar det lika mycket som ett vanligt automatiskt kopplat samtal till Sverige.

2. Prov med tal direkt till/från hörande

Nu går det tala direkt till hörande vid samtal via FÖC. Metoden kan användas när någon av deltagarna i samtalet är döv men talande eller är talskadad. För närvarande finns en provexpedition installerad.

Vid beställningen skriver Du att Du vill tala och då meddelar FÖC: "Vi ringer strax".

Därefter trycker Du upp linjeknappen.

FÖC överför därefter Din beställning till den expedition som har utrustning för direkt tal.

Eftersom FÖC endast kan expediera ett samtal åt gången av det här slaget, kan det innebära att det kan ta lite tid innan Du får Ditt samtal, men samtalen expedieras naturligtvis i turordning.

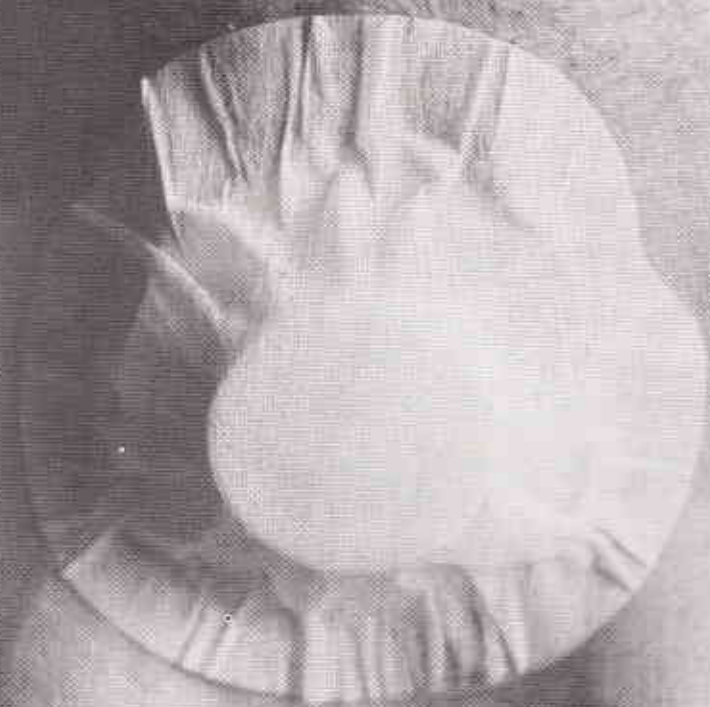
Om Du inte vill tala direkt till den hörande eller om Du inte vill vänta så meddelar Du det. Samtalet kommer då att förmedlas omgående på vanligt sätt.

Med sommarhälsningar

TELEVERKET

Förmedlingstjänsten för texttelefon

Stom-Vent®

Den magiska pappersrullen som kan höja din livskvalitet.
Du kan slippa ...

- infektioner och förkylningar
- rubbad nattsömn
- besvärande hostattacker

... och därmed höja ditt sociala självförtroende.

Stom-Vent är en genialisk liten fuktvärmväxlare som ger en riktigt tempererad och befuktad inandningsluft för laryngektomerade. Om du har frågor eller kanske vill göra ett försök att höja din livskvalitet, så kan du ringa/skriva till oss på Gibeck Sverige för information eller prover.

Gibeck Sverige⁺

Gibeck Sverige AB, Box 718, 194 27 Upplands Väsby. Telefon 0760-860 65.